

Kehyskuntien hankintaohje 2024

Kangasala • Lempäälä • Nokia • Orivesi • Pirkkala • Vesilahti • Ylöjärvi

Tätä hankintaohjetta noudattaa Kehyskunnat eli Kangasala, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Vesilahti ja Ylöjärvi.

Kuntien tytäryhtiöt ja muut yhteisöt noudattavat hankintaohjetta kuntien linjausten mukaisesti.

Hankintaohjeen taustana on laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista **1397/2016** ja **Julkisten hankintojen käsikirja 2023**.

Ohjetta päivittää ja ylläpitää Kuntien Hankintapalvelut KuHa Oy.

Sisällysluettelo

1. [Kilpailuttamisvelvoite](#)
 2. [Valmiiden sopimuksien käyttäminen](#)
 3. [Sisäiset kilpailutukset Kuhan sopimuksissa](#)
 4. [Hankintalain peruseriaatteet](#)
 5. [Hankinnan vaiheet](#)
 6. [Markkinakartoitus](#)
 7. [Kynnysarvot](#)
 8. [Hankinnan ennakoidun arvon laskeminen](#)
 9. [Hankinnan jakaminen osiin](#)
 10. [Kilpailutusprosessin kesto](#)
 11. [Määräajat](#)
 12. [Pienhankinnat kilpailuttaen](#)
 13. [Pienhankinnat hintatiedustelulla](#)
 14. [Pienhankinnat ilman kilpailutusta](#)
 15. [Kansalliset hankinnat](#)
 16. [EU-hankinnat](#)
 17. [Liitteen E mukaiset hankinnat](#)
 18. [Käyttöoikeussopimukset](#)
 19. [Tarjouspyyntö ja hankintailmoitus](#)
 20. [Tarjouspyynnön julkaisemisen jälkeen](#)
 21. [Tarjousten käsittely](#)
 22. [Hankintapäätös](#)
 23. [Hankinnan keskeyttäminen](#)
 24. [Asiakirjajulkisuus](#)
 25. [Hankintaprosessin muutoksenhaku](#)
 26. [Hankintasopimus](#)
 27. [Sopimuksen hallinta sopimuskaudella](#)
 28. [Sopimusmuutokset](#)
- [Kuntien Hankintapalvelut KuHa Oy](#)
[Lisätietoa julkisista hankinnoista](#)

Suunnittelu

1. Kilpailuttamisvelvoite

- Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016) velvoittaa kunnat kilpailuttamaan hankintansa ja käyttöoikeussopimuksensa.
- Hankintalainsäädäntöä sovelletaan silloin, kun kunta päättää julkisilla varoilla ostaa tavaroita tai palveluja tai teettää rakennusurakan kunnan organisaation ulkopuolelta eli tekee julkisen hankinnan.
- Hankintalainsäädännössä säädelään niitä kilpailuttamismenettelyitä, joita kunta hankintayksikkönä on velvollinen noudattamaan hankintoja tehdessään.
- Kuntien hankintoihin liittyy lisäksi mm. kuntalaki (410/2015), jonka mukaan kunnan hallintosäännössä annetaan tarpeelliset määräykset muun ohella myös sisäisestä valvonnasta, riskienhallinnasta ja sopimusten hallinnasta.
- Hankintoihin liittyvät henkilöiden ja toimielinten ratkaisuoikeudet sekä viranhaltijakohtaiset hankintarajat on määritelty kuntien omissa säännöissä ja päätöksissä.
- Hankintoja ohjaava lainsäädäntö ja lainsäädännön periaatteet on kuvattu kattavasti *Julkisten hankintojen käsikirjan luvussa 1.3.*

2. Valmiiden sopimusten käyttäminen

- Hankinnat tulee toteuttaa ensisijaisesti valmiita sopimuksia käyttäen. Tällöin tavaroiden ja palveluiden tilaukset tehdään Kuntien Hankintapalvelut KuHa Oy:n sopimuksen, kunnan oman valmiin sopimuksen tai muun kunnan käytössä olevan sopimuksen kautta.
- Valmiita sopimuksia käyttäen hankinta on jo lainmukaisesti kilpailutettu. Hankinnan ehdot on määritelty ko. sopimuksessa.
- Valmiiden hankintasopimusten kautta tehdyt tilaukset ovat ko. sopimuksen toimeenpanoa, jolloin tilauksesta ei tehdä **hankintalain mukaista hankintapäätöstä** eikä päätökseen liitetä hankintalain mukaisia muutoksenhakuohjeita.
- Hankinnan toteuttaminen voi kuitenkin vaatia kunnan sisäisen muun päätöksen, vaikka tilattaisiin jo kilpailutetun sopimuksen kautta.

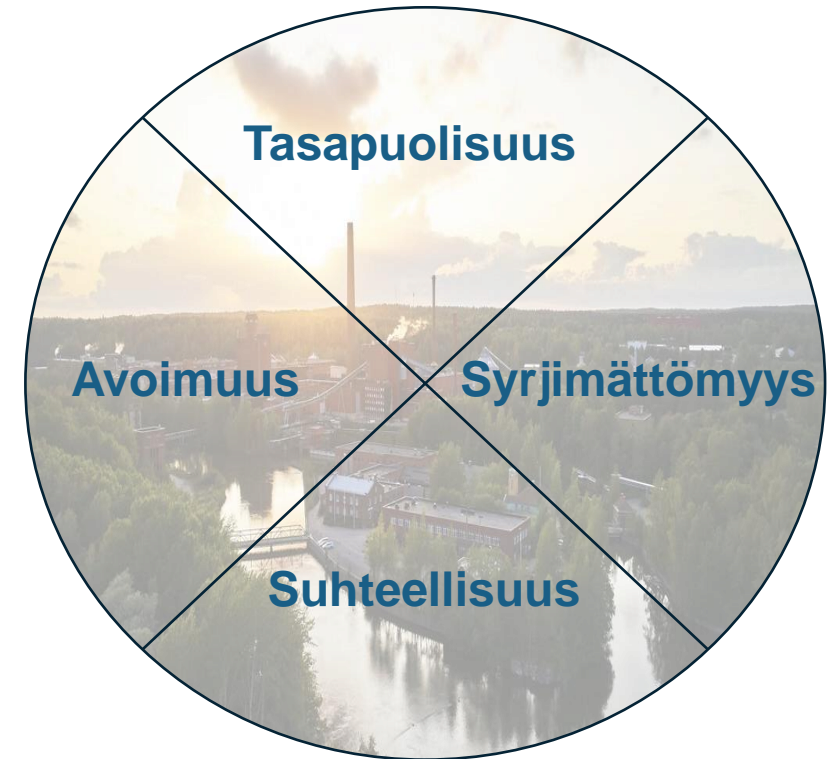
3. Sisäiset kilpailutukset KuHan sopimuksissa

- Osassa KuHan sopimuksia on mahdollisuus tai velvoite sopimuksen sisäiseen kilpailutukseen eli minikilpailutukseen sopimustoimittajien välillä. Mikäli minikilpailutuksen arvo ylittää EU-kynnysarvon, on hankinnasta tehtävä hankintapäätös, johon liitetään EU-hankintoja koskeva muutoksenhakuohje.
- KuHan DPS-sopimukseen (DPS = dynaaminen hankintajärjestelmä) perustuvat hankinnat on kilpailutettava hankinnan arvosta riippumatta. Hankinnasta tulee tehdä hankintapäätös hankinnan arvon mukaisella tavalla.

4. Hankintalain perusperiaatteet

- Kaikkien hankintojen lähtökohtana tulee olla tarjoajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu.
- Hankintayksikön on toimittava avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen.
- Hankintalaki on ns. menettelytapalaki, joka ei määritä hankinnan kohdetta, vaan ainoastaan sitä menettelyä, miten hankinnan kohde tulee hankkia. Laki kertoo, mitä kilpailuttamisessa on tehtävä ja missä järjestyksessä edetään.

5. Hankinnan vaiheet

Suunnittelu

- Aikataulutus
- Markkinakartoitus
- Hankinta-asiakirjojen laatiminen

Kilpailutus

- Tarjouspyynnön julkaisu
- Tarjoajien kysymykset ja vastaukset
- Tarjousten vastaanottaminen
- Tarjousten tarkistaminen ja vertailu

Päätöksenteko

- Hankintapäätös
- Tiedoksianto
- Muutoksenhaku aika

Sopimuskausi

- Hankintasopimuksen tekeminen
- Hankinnan toteuttaminen sopimuksen mukaisesti
- Sopimusseuranta
- Kokemusten ja oppien kerääminen mahdolliseen uuteen hankintaan

6. Markkinakartoitus

- Hankinnan riittävä ennakovalmistelu on olennaista hankinnan onnistumisen kannalta.
- Osana valmistelua tulisi toteuttaa markkinakartoitus, jonka tarkoituksena on lisätä kunnan markkinatuntemusta ja saada tarkempi käsitys siitä, miten hankinnan kohde kannattaisi tarjouspyynnössä määritellä.
- Markkinakartoituksessa keskustellaan toimittajien tai palveluntuottajien kanssa sekä mahdollisesti muiden viranomaisten ja asiantuntijoiden kanssa tai kerätään hankinnan kohteesta tietoa muilla keinoin.
- Markkinakartoituksen kautta hankintayksikkö voi antaa tietoa toimittajille ja palveluntuottajille tulevaa hankintaa koskevista suunnitelmistaan ja vaatimuksistaan.
- Markkinakartoituksen avulla voidaan informoida myös paikallisia yrittäjiä tulevasta hankinnasta ja selvittää paikallisten yrittäjien mahdollisuudet hankinnan toteuttamiseen.
- Markkinakartoituksenkin tapahduttava avoimesti ja syrjimättömästi eikä se saa kohdistua vain yksittäiseen toimittajaan tai palveluntuottajaan.
- Markkinakartoituksessa saatavien neuvojen ja tietojen käyttäminen ei saa johtaa kilpailun vääristymiseen.

7. Kynnysarvot

Hankinnan arvo ja hankintalaji määrittelevät käytettävän hankintamenettelyn

Hankintalaji	Pienhankinta	Kansallinen hankinta	EU-hankinta
Tavara- ja palveluhankinnat	alle 60 000 €	60 000 €	221 000 €
Rakennusurakat	alle 150 000 €	150 000 €	5 538 000 €
Suunnittelupalvelut	alle 60 000 €	60 000 €	221 000 €

HUOM! EU-kynnysarvot muuttuvat kahden vuoden välein. Viimeisin muutos 1.1.2024.

Hankintalaji	Pienhankinta	Erityinen kansallinen kynnysarvo
Sote-palveluhinnat (hankintalain Liite E 1–4)	alle 400 000 €	400 000 €
Muut erityiset palveluhankinnat (hankintalain liite E 5–15)	alle 300 000 €	300 000 €
Käyttöoikeussopimukset (palvelut ja urakat)	alle 500 000 €	500 000 €

8. Hankinnan ennakoidun arvon laskeminen

Hankittava kokonaisuus tulee määritellä, jotta hankinnan ennakoitu arvo voidaan laskea. Kokonaisuuteen tulee huomioida koko kunnan vastaavat hankinnat (esimerkiksi eri palvelualueiden hankinnat yhteensä).

Tavara, palvelu tai rakennusurakka

- Hankinnan ennakoitu arvo on sen kokonaisarvo optioineen (alv 0 %)
- **Yksittäinen tavara- tai palveluhankinta:** suurin maksettava kokonaisarvo mukaan lukien optiot
- **Rakennusurakka:** urakan arvo sekä sellaisten urakan toteuttamisessa tarpeellisten tavaroiden ennakoitu kokonaisarvo, jotka hankintayksikkö antaa urakoitsijan käyttöön
- **Palveluhankinta ilman kokonaishintaa**
 - 1) määräaikaisen, enintään 48 kk voimassa olevan sopimuksen osalta kokonaisarvo
 - 2) toistaiseksi voimassa olevien tai yli 48 kk voimassa olevan sopimuksen osalta kuukausiarvo kerrottuna 48:lla
- **Puitejärjestely:** puitejärjestelyn keston ajaksi suunniteltujen hankintojen kokonaisarvo
- Hankinnan ennakoidun arvon laskeminen on kuvattu hankintalain 27 §:ssä ja *Julkisten hankintojen käsikirjan luvussa 1.7.8.*

8. Hankinnan ennakoidun arvon laskeminen

Käyttöoikeussopimukset

- Käyttöoikeussopimuksen arvo: Sopimuksensaajan sopimuksen voimassaoloaikana tuottama liikevaihto siltä osin, kuin se on vastikkeena sopimuksen kohteena olevasta urakasta tai palvelusta taikka näihin liittyvistä tavaroista. (Tällöin ennakoidun arvon laskemisessa otettava huomioon mm. asiakkailta tulevat maksut.)
- Käyttöoikeussopimuksen ennakoidun arvon laskeminen on kuvattu hankintalain 28 §:ssä.

9. Hankinnan jakaminen osiin

Hankinta voidaan jakaa osiin, kunhan hankintamenettely valitaan osien yhteisarvon mukaisesti.

- Hankinnan jakaminen osiin on usein suositeltavaa. Osiin jakaminen mahdollistaa paremmin pienten tai paikallisen tarjoajien osallistumisen kilpailutukseen.
- Jos hankinta toteutetaan samanaikaisesti erillisinä osina, osien ennakoitu arvo on laskettava yhteen.

Hankinnan pilkkominen erillisiksi hankinnoiksi hankinnan arvon pienentämiseksi ja hankintalain soveltamisen välttämiseksi on kiellettyä.

10. Kilpailutusprosessin kesto

Kilpailutusprosessin kokonaiskesto on tyypillisesti vähintään kolme kuukautta, mutta laajemmat kokonaisuudet vaativat enemmän aikaa valmistelu- ja suunnitteluvaiheessa.

Aikataulua suunniteltaessa tulee huomioida kilpailutuksen eri vaiheet:

- hankinnan suunnittelu
- Kilpailutusprosessi
- päätöksentekoprosessi ja muutoksenhaku
- sopimuksen toimeenpano

11. Määräajat

Pienhankinnat

- Ei ehdottomia määräaikoja tarjousten jättämiselle, hankintayksikkö määrittelee itse riittävän ajan huomioiden hankinnan koon ja luonteen.

Kansalliset hankinnat

- Ei ehdottomia määräaikoja tarjousten jättämiselle, hankintayksikkö määrittelee itse riittävän ajan huomioiden hankinnan koon ja luonteen.
- Pääsääntöisesti suositellaan käytettäväksi vähintään kolmen viikon vähimmäisaikaa.

EU-kynnysarvon ylittävät hankinnat

- Hankintalaki määrittelee eri tyyppisille EU-hankinnoille tarjousten jättämisen vähimmäismääräajat. Määräaikoihin vaikuttaa käytetty hankintamenettely, ennakoilmoituksen käyttö, asiakirjojen saatavuus sähköisesti jne.
- Tyypillisin määräaika on avoimen menettelyn 30 päivän vähimmäisaika.

11. Määräajat

Muut erityiset palveluhankinnat (liite E)

- Ei ehdottomia määräaikoja tarjousten jättämiselle, hankintayksikkö määrittelee itse riittävän ajan huomioiden hankinnan koon ja luonteen.

Käyttöoikeussopimukset

- Tyypillisin määräaika on avoimen menettelyn 25 päivän vähimmäisaika tarjousten jättämiselle.

Hankinnan koon ja luonteen vuoksi tarjoustenjättöajan tulee olla tarvittaessa vähimmäisaikaa pidempi.

Muutoksenhaun määräajat on esitetty ohjeen kohdassa ”*Muutoksenhaku*”

12. Pienhankinnat kilpailuttaen

- Kansallisen kynnysarvon alittavat hankinnat eli pienhankinnat, on rajattu hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle.
- Pienhankinnat kilpailutetaan pääsääntöisesti käyttäen pienhankintoihin soveltuvaa avointa menettelyä tai rajoitettua menettelyä.
 - Avoimessa menettelyssä hankinnasta julkaistaan tarjouspyyntö hankintayksikön parhaaksi katsomalla tavalla ja kaikki halukkaat voivat jättää tarjouksen.
 - Rajoitetussa menettelyssä hankintayksikön on suositeltavaa lähettää tarjouspyyntö vähintään kolmelle hyväksi katsotulle (esimerkiksi paikalliselle) tarjoajalle. Koska soveltuvat tarjoajat valitaan etukäteen, ei tarjoajille ei ole tarpeen asettaa soveltuvuusvaatimuksia.

12. Pienhankinnat kilpailuttaen

- Pienhankinnoissa on mahdollista huomioida, että alan paikalliset yritykset ja muut paikalliset yhteisöt voivat osallistua tarjouskilpailuun.
- Pienhankinnat voidaan kilpailuttaa sähköisellä kilpailuttamisjärjestelmällä.
- Pienhankinta kilpailutetaan julkaisemalla tai toimittamalla tarjoajille tarjouspyyntö, joka sisältää mm. hankintaa koskevat vaatimukset sekä perusteet, joilla voittaja valitaan.
- Kilpailutetusta pienhankinnasta tulee tehdä hankintapäätös, joka annetaan tiedoksi kaikille tarjouskilpailuun osallistuneille tarjoajille. Hankintapäätökseen liitetään pienhankintoja koskevat muutoksenhakuohjeet.
- Kattava kuvaus pienhankintojen kilpailuttamisesta: *Julkisten hankintojen käsikirjan luku 2.*

13. Pienhankinnat hintatiedustelulla

- Hankinta voidaan toteuttaa myös kevyemmin toimittamalla tarjoajille hintatiedustelu esimerkiksi sähköpostilla, jos hankinnan arvo on **alle 15 000 euroa**.
- Hintatiedustelusta ei tehdä hankintapäätöstä ja lopputulos annetaan vapaamuotoisesti tarjoajille kirjallisesti tiedoksi.
- Hankintapäätöksen tekemiselle pienhankinnoissa on kuntakohtaisia erilaisia käytäntöjä.
- Kattava kuvaus pienhankintojen kilpailuttamisesta: *Julkisten hankintojen käsikirjan luku 2.*

14. Pienhankinnat ilman kilpailutusta

Pienhankinnan tekeminen ilman kilpailutusta on mahdollista, jos jokin alla olevista täyttyy:

- Hankinta on arvoltaan vähäarvoinen (vähäarvoisuus arvioitava tapauskohtaisesti)
- Tarjouskilpailun kustannukset ylittävät kilpailuttamisesta saatavan hyödyn
- Hankinnalla on hankintayksiköstä riippumaton ennalta arvaamaton kiire
- Muita kysymykseen tulevia toimittajia ei ole tiedossa
- Vastaavaa tavaraa tai palvelua on hankittu lähiaikoina ja nykyinen hintataso on selvillä esimerkiksi markkinakartoituksen tai tarjouskilpailun perusteella
- Hankintalaissa mainitut suoraankintojen perusteet täyttyvät

15. Kansalliset hankinnat

- Kansallisissa hankinnoissa hankintayksikkö voi valita haluamansa hankintamenettelyn. Tyypillistä on käyttää EU-hankinnoille määriteltyä avointa menettelyä. Käytettävä hankintamenettely on kuvattava hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.
- Valintaperusteena tulee olla kokonaistaloudellinen edullisuus (hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras tarjous)
- Hankintayksikkö voi käyttää EU-hankinnoissa käytettäviä tarjoajiin liittyviä pakollisia poissulkemisperusteita (80 §). Hankinnassa voidaan käyttää myös harkinnanvaraisia poissulkemisperusteita (81 §). Poissulkemisperusteiden käyttämisestä tulee ilmoittaa tarjouspyynnössä tai hankintailmoituksessa.
- Suorahankintaperusteet ovat samat kuin EU-hankinnoissa (hankintalaki 40 § ja 41 §).
- Kilpailutetaan hankintalain 11 luvun mukaisesti.
- Kattava kuvaus kansallisten hankintojen kilpailuttamisesta: *Julkisten hankintojen käsikirjan luku 3.*

16. EU-hankinnat

- Kilpailutuksessa tulee käyttää hankintalain 5 luvun mukaisia hankintamenettelyjä, joista yleisimmin käytettyjä ovat avoin menettely, rajoitettu menettely, neuvottelumenettely, kilpailullinen neuvottelumenettely, puitejärjestely, dynaaminen hankintajärjestelmä ja suunnittelukilpailu.
- Valintaperusteena tulee olla kokonaistaloudellinen edullisuus (hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras tarjous)
- Hankintayksikön tulee käyttää hankintalaissa määritellyjä tarjoajiin liittyviä pakollisia poissulkemisperusteita (80 §). Hankinnassa voidaan käyttää myös harkinnanvaraisia poissulkemisperusteita (81 §).
- EU-hankintoja koskevat suoraankintaperusteet on kuvattu hankintalain 40 §:ssä ja 41 §:ssä.
- Kilpailutetaan hankintalain 5–10 lukujen mukaisesti.
- Kattava kuvaus EU-hankintojen kilpailuttamisesta: *Julkisten hankintojen käsikirjan luku 5.*

17. Liitteen E mukaiset hankinnat

- Hankintalain liitteessä E on listattu muut erityiset palvelut, joille on omat kynnyksarvonsa ja säännöksensä.
- Muiden erityisten palveluhankintojen suunnittelussa ja toteuttamisessa on olennaista huomioida erityisesti palvelun käyttäjien tarpeet.
- Hankintayksikkö voi valita haluamansa hankintamenettelyn. Käytettävä hankintamenettely on kuvattava hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.
- Valintaperusteena tulee olla kokonaistaloudellinen edullisuus (hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras tarjous).
- Hankintayksikön tulee käyttää EU-hankinnoissa käytettäviä tarjoajiin liittyviä pakollisia poissulkemisperusteita (80 §). Hankinnassa voidaan käyttää myös harkinnanvaraisia poissulkemisperusteita (81 §).
- Suorahankintaperusteet ovat samat kuin EU-hankinnoissa (hankintalaki 40 § ja 41 §).
- Kilpailutetaan hankintalain 12 luvun mukaisesti.
- Kattava kuvaus Liitteen E mukaisten palvelujen kilpailuttamisesta: *Julkisten hankintojen käsikirjan luku 4*

18. Käyttöoikeussopimukset

- Käyttöoikeussopimus on käyttöoikeusurakkaa tai palvelua koskeva sopimus
 - Käyttöoikeusurakassa hankintayksikkö siirtää rakennusurakan toteuttamisen ja toiminnallisen riskin toimittajalle ja toimittaja saa esim. rakennettavan kohteen käyttöoikeuden.
 - Palvelua koskevassa käyttöoikeussopimuksessa hankintayksikkö taas siirtää palvelujen tarjoamisen ja hallinnoimisen sekä siihen liittyvän toiminnallisen riskin toimittajalle ja toimittaja saa esim. palvelujen käyttöoikeuden tai käyttöoikeuden ja maksun.
- Sopimuskauden on oltava määräaikainen, pääsääntöisesti enintään 5 vuotta.
- Hankintayksikkö voi valita haluamansa hankintamenettelyn. Käytettävä hankintamenettely on kuvattava hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.
- Käyttöoikeussopimuksen arvon laskeminen: ks. Hankinnan arvon laskeminen.
- Hankintayksikön tulee käyttää EU-hankinnoissa käytettäviä tarjoajiin liittyviä pakollisia poissulkemisperusteita (80 §). Hankinnassa voidaan käyttää myös harkinnanvaraisia poissulkemisperusteita (81 §).
- Käyttöoikeussopimuksien suorahankintaperusteet on määritelty hankintalain 119 §:ssä.
- Kilpailutetaan hankintalain 13 luvun mukaisesti.
- Kattava kuvaus käyttöoikeussopimuksesta: *Julkisten hankintojen käsikirjan luku 5.18*

Kilpailutus

19. Tarjouspyyntö ja hankintailmoitus

Tarjouspyyntö ja hankintailmoitus ovat hankintayksikön julkaisemia asiakirjoja, jossa määritellään:

- Tarjoajia koskevat soveltuvuusvaatimukset
- Hankittavan tavaran, palvelun tai urakan vähimmäisvaatimukset, sopimuskauden pituus, hankinnan arvo jne.
- Tarjousten valinta- ja vertailuperusteet
- Käytettävä hankintamenettely
- Mahdolliset erityisehdot (liittyen hankinnan taloudellisiin tai sosiaalisiin tai innovaatio-, ympäristö- ja työllisyysnäkökohtiin)

Hankintalaki määrittelee tarjouspyynnön ja hankintailoituksen sisältöä:

- EU-hankinta: Vähimmäissisältö on kuvattu hankintalain 68 §:ssä ja *käsikirjan luvussa 5*.
- Kansallinen hankinta: Vähimmäissisältö on kuvattu hankintalain 102 §:ssä ja *käsikirjan luvussa 3*.

19. Tarjouspyyntö ja hankintailmoitus

- Pienhankintojen osalta tarjouspyynnön sisällölle ei ole pakollisia vaatimuksia, mutta asiakirjassa tulee antaa riittävät tiedot tasapuolisen, syrjimättömän ja avoimen kilpailutuksen varmistamiseksi.
- Konkreettiset hankinnan kohteen vaatimukset, soveltuvuusvaatimukset ja vertailuperusteet hankintayksikkö määrittelee tapauskohtaisesti. Hankintaan voi liittyä myös vastuullisuuteen, ympäristöön tai organisaation strategiaan tavoitteisiin liittyviä vaatimuksia.
- Hankinnan kohde ja vertailuperusteet on kuvattava tarjouspyynnössä ja sen liitteissä niin selkeästi, että niiden perusteella voidaan antaa keskenään vertailukelpoisia tarjouksia.
- Tarjouspyyntöön on hyvä liittää mahdollisimman täydellinen sopimusluonnos, koska varsinkaan avoimessa tai rajoitetussa menettelyssä hankinnan ehdoista ei voida neuvotella. Sopimusehdoilla voi myös olla olennaista merkitystä tarjoajalle.
- Tarjouspyynnön tulee sisältää myös muut olennaiset tiedot, joilla on merkitystä tarjouksen tekemisessä – esimerkiksi hankinnan taustat ja tavoitteet ja toimintaympäristöä koskevat muutokset.
- EU-hankinnasta ja kansallisesta hankinnasta tulee julkaista hankintailmoitus Hilma-palvelussa <http://www.hankintailmoitukset.fi/>.

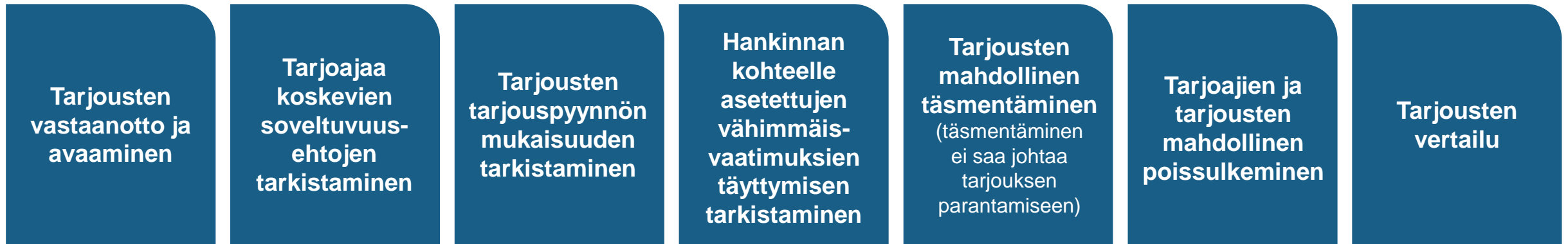
20. Tarjouspyynnön julkaisemisen jälkeen

- Tarjouspyynnön julkaisemisen jälkeen hankintayksikkö ei voi keskustella hankintaa koskevista seikoista yksittäisten tarjoajien kanssa tarjoajien tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi.
- Tarjoajien tulee tehdä mahdolliset lisätietokysymykset sähköisen kilpailutusjärjestelmän kautta. Hankintayksikön tulee antaa lisätiedot julkisesti kuten alkuperäinen tarjouspyyntökin.
- Mikäli lisätiedot aiheuttavat muutoksia tarjouspyyntöön, hankintayksikön tulee arvioida vaikutus kilpailutusprosessiin eli korjausilmoituksen julkaisemisen tai hankinnan keskeyttämisen tarve.

21. Tarjousten käsittely

Tarjousten käsittely sisältää pääsääntöisesti seuraavat vaiheet:

Myöhässä tulleita tarjouksia ei voida huomioida tarjousten käsittelyssä.

Päätöksenteko

22. Hankintapäätös

EU-hankinnoissa ja kansallisissa hankinnoissa kilpailutuksen ratkaisusta tehdään kirjallinen hankintapäätös ja päätökseen liitetään muutoksenhakuohjeet (hankintaoikaisuohje ja valitusosoitus)

Pienhankinnat

- Mikäli hankinta on kilpailutettu, siitä tehdään kirjallinen hankintapäätös. Päätökseen liitetään pienhankintojen muutoksenhakuohjeet (hankintaoikaisu ja oikaisuvaatimus).
- Hintatiedustelusta ei tehdä hankintapäätöstä ja lopputulos annetaan vapaamuotoisesti tarjoajille kirjallisesti tiedoksi.

Hankintapäätöksen tulee sisältää olennaiset tiedot ratkaisuun vaikuttaneista keskeisistä seikoista, jotta asianosaisella (eli yleensä tarjoajalla) on mahdollisuus arvioida päätöstä. Hankintapäätöksestä on käytävä ilmi tarjousten vertailuhinnat ja lisäksi mahdolliset vertailupisteet tulee perustella sanallisesti.

22. Hankintapäätös

- Hankintapäätöksen vähimmäissisällöt on kuvattu *Julkisten hankintojen käsikirjassa*.
- Hankintapäätös tulee antaa tiedoksi niille, joita se koskee eli käytännössä hyväksytyn tarjouksen jättäneille tarjoajille. Päätös hylkäämisestä annetaan hylätyille tarjoajille.
- Hankintapäätös toimitetaan sähköisesti siihen sähköpostiosoitteeseen, minkä tarjoaja on tarjouksessaan ilmoittanut. Päätöksen tiedoksiantoviestiin tulee merkitä viestin lähettämispäivä.
- Valmiiden sopimusten kautta tehdyt tilaukset ovat ko. sopimuksen toimeenpanoa, jolloin tilauksesta ei tehdä hankintalain mukaista hankintapäätöstä eikä päätökseen liitetä hankintalain mukaisia muutoksenhakuohjeita.
- Hankintasopimukseen mahdollisesti liittyvien optiokausien käytöstä ei tehdä hankintalain mukaista hankintapäätöstä eikä päätökseen liitetä hankintalain mukaisia muutoksenhakuohjeita.

23. Hankinnan keskeyttäminen

Mikäli kilpailutusta ei toteuteta loppuun saakka, tulee hankintaprosessi keskeyttää.

Hankinta voidaan keskeyttää vain todellisesta ja perustellusta syystä, joita ovat:

- Ei ole saatu lainkaan osallistumishakemuksia tai tarjouksia tai mikään tarjouksista ei vastaa tarjouspyyntöä.
- Kaikki tarjoukset ovat liian kalliita.
- Olosuhteet (rahoitustilanne, hankintatarve tai muut suunnitelmat) ovat muuttuneet tarjouskilpailun aikana.
- On saatu vain yksi tarjous eikä todellista kilpailutilannetta ole syntynyt.
- Hankinnassa on tehty menettelyvirhe tai tarjouspyynnössä on virhe, jota ei voi tarjoajien tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi korjata muulla tavalla.
- Tarjouspyyntö on epäonnistunut tai tulkinnanvarainen eikä sen perusteella ole saatu vertailukelpoisia tarjouksia.

Keskeyttämisestä tulee tehdä keskeyttämiss päätös, johon liitetään muutoksenhakuohjeet.

Päätös tulee toimittaa asianosaisille eli tarjouskilpailuun osallistuneille.

EU-hankinnoissa keskeytyksestä tulee julkaista lisäksi jälki-ilmoitus.

24. Asiakirjajulkisuus

- Hankintoihin liittyvät asiakirjat ovat lähtökohtaisesti julkisia asiakirjoja.
- **Asianosaisjulkisuus:** Asianosaisella (tyypillisesti tarjouksen jättänyt yritys) on hankintapäätöksen tekemisen jälkeen oikeus saada tieto hankinta-asiakirjasta (kuten jätetyistä tarjouksista), jos tieto on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn. Asiakirjat tulee toimittaa viipymättä, jotta muutoksenhaku on mahdollista.
- **Yleisöjulkisuus:** Tarjouspyyntö ja hankintapäätös tulevat yleisöjulkisiksi kun ne julkaistaan. Tarjoukset tulevat yleisöjulkisiksi hankintasopimuksen tekemisen jälkeen.
- Jos tarjousasiakirja tai sen osa sisältää tarjoajan liikesalaisuuksia koskevia tietoja, ne **eivät näiltä osin tule asianosaisille tai yleisölle julkisiksi**. Tarjouksen vertailussa käytetty kokonaishinta on kuitenkin julkinen tieto.
- Tarjoajia on jo tarjouspyynnössä pyydettävä ilmoittamaan tarjouksessaan, miltä osin tarjous sisältää liikesalaisuuksia.

24. Asiakirjajulkisuus

- Liikesalaisuutena pidettävä tieto täyttää seuraavat kolme edellytystä:
 1. Tieto ei ole yleisesti tunnettua tai helposti saatavilla ja
 2. tiedolla on taloudellista arvoa/tiedon paljastuminen aiheuttaa taloudellista vahinkoa/tieto on hyödynnettävissä ja
 3. tiedon laillinen haltija on ryhtynyt kohtuullisiin toimenpiteisiin tiedon suojaamiseksi.
- Tieto asiakirjan julkisesta sisällöstä on annettava pyydetyllä tavalla, jollei pyynnön noudattaminen esimerkiksi asiakirjojen suuren määrän tai asiakirjan kopioinnin vaikeuden vuoksi aiheuta kohtuutonta haittaa.
- Hankintayksikkö vastaa viime kädessä siitä, mitkä tiedot ja asiakirjat on katsottava salassa pidettäviksi. Pyydetty tieto on annettava viivytyksettä ja viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun hankintayksikkö on saanut asiakirjapyynnön. Jos pyydettyä tietoa ei anneta, on annettava pyytäjälle tieto siitä, että asia voidaan saattaa ratkaistavaksi (viranomaisen päätös).
- Mikäli hankintayksikkö on epävarma tietojen salassa pidettävyydestä, tulee asia viime kädessä tarkistaa tarjouksen tehneeltä yritykseltä kirjallisesti.
- Asiakirjajulkisuutta säätelee laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (julkisuuslaki, 621/1999).
- Kattava ohjeistus asiakirjajulkisuudesta *Julkisten hankintojen käsikirjassa*.

25. Hankintaprosessin muutoksenhaku

EU-hankinnat, liitteen E mukaiset hankinnat ja käyttöoikeussopimukset

- Asianosainen (tyypillisesti tarjouksen jättänyt yritys) voi tehdä hankintapäätöksestä hankintaoikaisuvaatimuksen hankintayksikölle tai valituksen markkinaoikeuteen. Molemmissa tapauksissa muutoksenhaku tulee tehdä 14 päivän kuluessa päätöksen ja muutoksenhakuohjeiden tiedoksisaannista.
- Mikäli markkinaoikeuteen on tehty valitus, ei hankintayksikkö lähtökohtaisesti saa tehdä hankintasopimusta. Markkinaoikeuskäsittelyn ajaksi hankinta voidaan järjestää väliaikaisesti, jollei hankintaa voida lykätä. Väliaikaisesta järjestämisestä ei tehdä hankintapäätöstä. Väliaikainen sopimus voidaan tehdä kenen tahansa palveluntuottajan/toimittajan kanssa.

Kansalliset hankinnat

- Asianosainen (tyypillisesti tarjouksen jättänyt yritys) voi tehdä hankintapäätöksestä hankintaoikaisuvaatimuksen hankintayksikölle tai valituksen markkinaoikeuteen. Molemmissa tapauksissa muutoksenhaku tulee tehdä 14 päivän kuluessa päätöksen ja muutoksenhakuohjeiden tiedoksisaannista.

25. Hankintaprosessin muutoksenhaku

Pienhankinnat

- Asianosainen (tyypillisesti tarjouksen jättänyt yritys) voi tehdä hankintapäätöksestä hankintaoikaisuvaatimuksen hankintayksikölle tai kuntalainen voi tehdä kuntalain mukaisen oikaisuvaatimuksen. Pienhankinnasta ei voi valittaa markkinaoikeuteen.

Hankintayksikön hankintaoikaisu

- Hankintayksikkö voi oikaista hankintapäätöstä myös itse, omasta aloitteestaan. Tällöin oikaisu tulee tehdä 90 päivän kuluessa hankintapäätöksestä.

Sopimuskausi

26. Hankintasopimus

- Hankintasopimuksessa ja sen liitteissä kuvataan mm. hankinnan kohde, hinnoittelu, toteuttamiseen liittyvät ehdot (esimerkiksi toimitusehto ja maksuehto), virheisiin ja viivästyksiin liittyvät seuraamukset sekä irtisanomiseen ja purkamiseen liittyvät ehdot. Sopimusta voi täydentää vakiosopimusehdoilla (mm. JYSE Tavarat ja JYSE Palvelut).
- Hankintasopimus tulee tehdä kirjallisesti. Hankintapäätös itsessään ei ole sopimus. Vähäarvoisissa pientankinnoissa sopimus voidaan korvata tilausvahvistuksella.
- Hankintasopimus voidaan allekirjoittaa muutoksenhakuajan jälkeen, kun hankintapäätös on lainvoimainen.
- Viimeistään ennen sopimuksen allekirjoittamista tulee tarkistaa, koskeeko voittajaa mahdolliset poissulkuperusteet ja täyttääkö voittaja tarjoajia koskeneet soveltuvuusvaatimukset.
- Sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen tulee julkaista jälki-ilmoitus (EU-hankinnoissa ja kynnysarvon ylittävistä Liitteen E mukaisista hankinnoista 30 pv:n ja käyttöoikeussopimuksissa 48 pv:n aikana)
- Kattava ohjeistus sopimuksen sisällöstä: *Julkisten hankintojen käsikirjan luku 6.4.*

27. Sopimuksen hallinta sopimuskaudella

Reklamaatiot, sopimusrikkomukset & seuraamukset

- Yhteistyö ja säännöllinen yhteydenpito sopimustoimittajan kanssa varmistavat hankinnan toteutumisen sopimuksen mukaisesti. Sopimuksen noudattamista ja hankinnan kohteen laatua tulee kuitenkin myös valvoa.
- Hankinnan toteuttamisessa huomattava virheestä tai sopimusehtojen vastaisesta toiminnasta tulee reklamoida sopijaosapuolelle kirjallisesti. Sopijakumppanin tulee korjata virhe sopimusehtojen mukaisesti.
- Viivästyksien ja muiden sopimusrikkomuksien seuraamukset tulisi määritellä mahdollisimman yksiselitteisesti sopimusehdoissa.

27. Sopimuksen hallinta sopimuskaudella

Optioiden käyttäminen

- Tarjouspyyntömateriaalissa ennalta kuvattujen optioiden (esimerkiksi sopimuskauden jatkaminen tai lisäpalvelut) käyttöönotto on sallittua. Optioiden käyttämisestä tulee sopia kirjallisesti.

Sopimuksen irtisanominen tai purkaminen

- Sopimus voidaan irtisanoa tai purkaa pääsääntöisesti sopimusehtojen sallimissa tilanteissa ja sopimuksessa määriteltujen irtisanomisaikojen puitteissa.
- Lisäksi hankintayksikkö voi hankintalain 137 §:n mukaisesti irtisanoa sopimuksen, jos sopimukseen tehdään hankintalain vastainen olennainen muutos tai ilmenee, että sopijaosapuolta on koskenut hankintalaissa määritelty pakollinen poissulkuperuste sopimuksen tekohetkellä.

Kattava ohjeistus sopimusten hallintaan: *Julkisten hankintojen käsikirjan luku 6.*

28. Sopimusmuutokset

- Hankintalaki sääntelee sopimusmuutosten tekemistä EU-hankinnoissa, liitteen E mukaisissa hankinnoissa ja käyttöoikeussopimuksissa. Kansallisille hankinnoille ei ole sääntelyä, joskin lain määritelmiä voi soveltaa myös näissä hankinnoissa.
- Hankintalaki kieltää olennaisten sopimusmuutosten tekemisen ilman uutta kilpailutusta.
- Lain 136 §:ssä kuvataan kielletyt olennaiset sopimusmuutokset, mutta myös muutokset, jotka ovat sallittuja ja jotka eivät vaadi uutta kilpailutusta. Tietyistä sallituista sopimusmuutoksista tulee julkaista sopimusmuutosilmoitus Hilmassa.
- Sopimusmuutoksista tulee sopia kirjallisesti ja dokumentointi tulee arkistoida vastaavasti kuin alkuperäinen sopimus.
- Sopimuskauden aikaisiin muutoksiin tulee mahdollisuuksien mukaan varautua ennakoivasti. Jo tarjouspyyntömateriaalissa kuvatut mahdolliset sopimusmuutokset ovat pääsääntöisesti sallittuja sopimusmuutoksia.
- Sopimuksen muuttaminen vaatii molempien sopijaosapuolien hyväksynnän eikä esimerkiksi hankintayksikkö voi muuttaa sopimusta sopijakumppanin tahtomatta, vaikka muutos hankintalain mukaan olisikin mahdollinen.

Kuntien Hankintapalvelut KuHa Oy

- Kehyskunnat omistavat Kuntien Hankintapalvelut KuHa Oy:n ja näin syntyvän in-house-aseman vuoksi kunnat voivat hankkia asiantuntijapalveluita (mm. hankintojen kilpailuttaminen, sopimushallinta ja muut asiantuntijapalvelut) ilman kilpailuttamisveloitetta.
- Kehyskunnat saavat ilmaista neuvontaa ja ohjausta kaikkiin julkisiin hankintoihin liittyviin kysymyksiin KuHasta.

www.kuhaoy.fi/yhteystiedot

Lisätietoa julkisista hankinnoista

- **KuHa-verkko**
<https://kuhaoy.fi>
- **Julkisten hankintojen käsikirja 2023**
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165114>
- **Ajantasainen hankintalaki**
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161397>
- **Ajantasainen erityisalojen hankintalaki**
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161398>
- **Julkisuuslaki**
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990621>
- **Liikesalaisuuslaki**
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180595>